

DOMOVINA

Izhaja vsaki petek v tednu. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 50 kr. temeljne prispevka ter od vsake petit-vrste po 10 kr. za vsakokrat; za večje inserate, kakor tudi za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 3 gld., pol leta 1 gld. 50 kr., za četrto leta 80 kr., katera naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celji.

Navdušenje naj nas ne zapušča!

Slovenci se ne sramujemo sami sebe obtoževati, da smo sangviničen narod, ki se za vsako sveto stvar brzo ogrejemo in navdušimo, a se ravnotako hitro tudi ohladimo in — zadremamo. Podobni smo slabim prevodnikom toplote, ki isto hitro sprejmejo ter jo razširijo, pa jo tudi hitro zopet oddajo. Take prevodnike industrija ne more rabiti, ker je njih korist preplitva.

Tudi slovenska ta nprav nikam ne prodre, nego potrebni stvari več škoduje nego koristi.

Za teorijo smo dovzetni, ne dvomimo niti v začetku, da je sprožena misel koristna in izvedljiva, vendar se premeni ista le redkokdaj v celoti v dejanje. K temu nam je potreba priganjanja liki vpreženi živini. Predno nam ideja preide v meso in kri, da postane last celega naroda, pa nas je sovražnik že davno prehitel. Zaželjenega vspela ni, vsaj tega ne, kakor se ga je v začetku pričakovalo.

Koliko časa je treba, da smo si ustanovili zoper požrešno prusko društvo „Südmark“ narodno naše društvo „Naša straža“. Ima pa tudi društvo isto sočustvovanje vseh slovenskih slojev, kakor je bilo pričakovati po našem vzdihovanju, dokler se nam še ni rodilo, ter vsled njegovega zvišenega namena? Žalostno, da ne! In to že v pričetku!

To je grenčica, ki nam ne pusti, da bi vsako narodnostno podjetje pozdravili s tistim brezkončnim veseljem, kakor v istini v srcu občutimo.

Premnogokrat se je pisalo in govorilo o nujnosti političnih društev ob slovensko-nemških mejah. Ta želja se je uresničila, danes pozdrav-

ljamo radostno novo politično stražo v Jarenini. Nočemo biti črnogledi, da bi se ne bi nadjali, da bo društvo vrlo napredovalo ter vzbudilo naslednic ob meji.

Med perečimi zahtevami zadnje dobe sta osobito oni gledé nadsodišča in vseučilišča za Slovence v Ljubljani.

Da sta ti dve zahtevi res nujni za naš narodnostni in gospodarski obstoj, o tem je govoril ves narod. Toda večinoma le govoril, storilo se je bore malo od odločujočih korporacij, društev, občin itd. Da so tudi tukaj častne izjeme, ponavljamo pohvalno. Vse, kar se je storilo v prilog tej stvari, storilo se je v prvem času, sedaj je tudi ta prevažna zadeva zaklopila oči. S to našo narodno lastnostjo, rekše slabostjo računa vlada.

Menda je naša letargija res znana grofu Thunu, kajti, ko sta se mu te dni poklonili deputacija kranjske odvetniške zbornice in odposlanci shoda slov. odvetnikov in notarjev ter mu razložili potrebo nadsodišča in vseučilišča v Ljubljani, izrekel se je ministerski predsednik brez premisleka proti ustanovitvi jednega kot drugega; po opetnih pojasnilih še le je obljubil, da — „bode tem željam posvetil svojo pozornost ter se dal o stvari poučiti“. Koliko nade se skriva za temi ministerskimi besedami, vemo Slovenci že iz „prakse“.

Stavimo karsibodi, da danes grof Thun že zdavno več ne ve, po kaj je bila prišla slovenska deputacija k njemu, niti se mu sanja, da slovensko ljudstvo sploh kaj potrebuje za svojo „večjo ugodnost“. Vlada ima pač sedaj vse kaj drugega na dnevnem redu, na kar „obrača svojo pozornost“, kakor se pogajati z „nenasitljivimi“ Slovenci.

Naša miroljubnost ne bo si najbrž upala nadlegovati vlado znova, novih prošenj se ne bo podalo, podane bodo spletnile v kaki ministerski miznici — in trebalo bo najbrže zopet pol stoletja, da vzplamti v nas isti plamen.

Baš sedaj bi nikakor ne smeli popustiti. Ako hočemo veljati za resno in značajno ljudstvo, naj se nam ne smili ne vlada, ne njeni činovniki, temveč vztrajajmo pri svojih opravičenih zahtevah, podpihujmo od vseh strani ognjišče narodne zavesti — sedaj bolj nego kdaj poprej.

Vse občine, avtonomne oblasti slovenske, društva in zadrage, ki še tega dosedaj storile niso, naj sklepajo in predlagajo enake prošnje brez obotavljanja, da bo imela dunajska gospoda željo in zahtevo celokupnega slovenskega naroda črno na belem.

Kako je take prošnje sestavljati, razvidno je bilo iz sklepov celjskega okr. zastopa, katere smo svojedobno priobčili. Gledé kratke in jasne oblike priporočati pa je še posebno naslednja dva vzorca, kakor ju je priobčil ljubljanski dnevnik:

1) za vseučilišče:

Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje!

Odbor občine je v svoji seji dne izrekel (soglasno) prepričanje, da je ustanovitev vseučilišča v Ljubljani za Slovence in tudi druge narode na jugu Avstrije živa potreba, in je zategadelj sklenil, prositi visoko c. kr. vlado, da čim preje izposluje takšno vseučilišče.

Ta sklep si usoja predložiti v najblagohotnejše uvaževanje udano podpisano županstvo.

Županstvo v

(Pečat)

(Podpis)

LISTEK.

Doma in na tujem.

Poučna povest za narod.

Poljski spisal Felicijan Pintowski.

Poslovenil Podravski.

„O, sedaj mi bo žganjica bolje dišala in tudi čas je že“, zamomlja Mikolaj ter gre smehljaje se naravnost v krčmo. Ko se ji približa, se zravna, dvigne glavo ter veselo zapoje:

Krčmarica, ta ljubica,
Ima zmerom srcé zlato,
Pripravljeno ima žganjico,
Naj je lepo, ali blato!

Pred krčmo še parkrat pljune, da si očisti jezik za sprejem blagoslovljene pijače ter stopi pogumno vanjo, kakor v svojo lastno hišo.

* * *

V krčmi je bilo, navzlic temu, da je bil delavnik, dovolj polno. Čez kratko imele bi se vršiti volitve v občinski zastop in tu pa tam so se ljudje pomenkovali po vasi, kako si izvolijo take, ki ne bodo volili Antona za župana, češ, da županuje že dolgo ter ne opravlja te službe tako, kakor bi bilo treba. Bilo je celo mnogo takih, ki so se hoteli Antona iznebiti.

Tudi sedaj so se slučajno zbrali ter se posvetovali, koga si izvolijo.

„Znajte kum“, rekel je sosedu starec za lega lica ter belih dolgih las, meni se zdi, da naša blagajna ni tako v redu, kakor bi morala biti in da gospod župan nekoliko preveč gospodari po njej.“

„Kaj naju to boli?“ odgovori kum, „saj so odborniki in pregledovalci, naj se oni pobrinejo za to. Kaj je meni mar to; ali je mar to moje?“

„Kako da to ni vaše?“ reče drugi kmet, „saj iz naših rok narašča ta denar, kakor je rastel iz rok naših očetov, torej je tudi naša dolžnost, zapustiti to imetje v celoti našim otrokom Sicer pa jaz ne dolžim Antona, da bi bil poškodoval blagajno, kajti ako včasih kaj vzame iz nje za svoje potrebe, saj je bogat in to lahko vsaki hip vrne.“

„Torej bi ga volili za župana?“ vpraša drugi.

„Ne“, odvrne vprašani, „ker Anton mi radi drugih razlogov ni všeč. Po mojem mnenju in tudi po predpisu zakona, župan ni voljen samo za to, da bi pregledal in odgovarjal na uradna pisanja, ki iz sosednjih občin in od glavarstva dohajajo, pobiral davek ter hodil z novinci k novačenju. Župan mora biti poleg tega varuh, oče in glava vse občine, torej pred vsem: župan mora bivati kolikor le mogoče v svoji vasi, mora vedeti vse, kar se v njej godi, kaka je šola, kako gospodarstvo, kake so ceste, krčme,

kako je z pravno in ako vidi kaj napačnega, mora priti temu v okom, kajti županova oblast je velika. Župan je to v vasi, kar je okrajni glavar v mestu. Kakor hitro pridete v tujo vas ter hočete spoznati, kaka je občina, dovolj vam je, da spoznate župana, kajti pravim vam, kakšen je župan, taka je občina. Ker pa se Anton toliko peha za svojo trgovino, ter ne mara mnogo za občino, torej ga jaz nočem imeti za župana.“

„Jaz tudi ne.“

„Tudi jaz ne“, oglašé se glasovi.

„Jaž vam pa svetujem“, oglašé se glas iz kôta, „da si izvolimo za župana Mikolaja.“

„O, o, kaj še“, odvrne na to sam Mikolaj, „kaj se vam vendar zdi! S tem bi mi naprtili skrbij. Ne mislim biti župan, ker to je za me preteško breme. Oho, ostani takrat zdrava krčmarica in kupica, kajti ko bi me volili za župana, skrbel bi za svojo čast ter se ne potikal po krčmah, a brez tega, kdo ve, ali bi mogel živeti? Sicer pa povem vam odkritosrčno: recite, kar hočete, a kadar pridé volitev, izvoljen bo za župana Anton. Pri nas je že tako: Ako vprašaš kterege, ali bo glasoval za Antona, pa ti poreče: Kaj? Jaz naj njega volim? Oho, tega ne dočakaš, da bi nam on dalje županoval! A potem ko pride volitev, pa nobeden nima poguma glasovati za koga drugega. Taka je sedaj naša na-

2.) za višje deželno sodišče v Ljubljani;

Visoko c. kr. ministerstvo za pravosodje!

Odbor občine je v svoji seji dne izrekel (soglasno) prepričanje, da je ustanovitev višjega deželnega sodišča v Ljubljani vsaj za Slovence na Kranjskem, Spodnjem (slovenskem) Štajarskem in na Koroškem v pravosodnem in gospodarskem oziru nujno potrebno, in je zategadelj sklenil, prositi visoko c. kr. vlado, naj blagovoli preskrbeti, da se čim preje ustanovi takšno višje deželno sodišče v Ljubljani.

Ta sklep si usoja predložiti v najblagohotnejše uvaževanje udano podpisano županstvo.

Županstvo v

(Pečat)

(Podpis)

„Südmark“, „Schulverein“ in „Lega nazionale“.

Slovinci smo v narodnostnem oziru tu in tam kaj slabi čuvaji svojih mej, nevtrajni v boju, lahkomisljeni v resnih časih, pred vsem pa slabi skrbniki za svojo prihodnost in obstoj naroda. Da je ta trditev istinita, potrjujejo obila dejstva, najbolj pa obstoj tolikega števila sovražnih utrd in raznarodovajočih podružnic gori navedenih treh društev.

Naša Mohorjeva in družba sv. Cirila in Metoda nista v stanu uničiti le deloma teh društev uspešno delovanje ali ga zaježiti, kajti mi niti ne vemo s kakimi sredstvi in po katerih potih se ugnezduje sovražnik na naši rodni zemlji, in kje povsod ima nastavljen svoje uničujoče mreže. Premalo smo na straži, premalo oprezni in preveč zaupljivi napram sovražnikom in zato človek z začudenjem posluša in bere s kakim uspehom rase pri nas število Nemcev in Lahov!

In kakšna je slednjič njih požrtvovalnost za potujčevanje, za njih namene nasproti naši. Z železno doslednostjo in voljo, uprav zagrizeno deluje nemški in italijanski stroj med nami, in zelo se vara kdor meni, da imenovana društva pri nas ne delajo škode z uspehom. Baš pri sovražniku našem bi se nam bilo marsikaj učiti. Po malem, pa vedno gotovo, množe se v nas ljudje tega tujega mišljenja. Pričenši pri delavcu in gori do najvišjega uradnika utihotaplja se med nami tujec, njega družina, njega — delovanje. In vsi ti ljudje — kolikor jih je pri nas naš kruh! — skrbje za zarod, za vedno večje število članov imenovanih društev. Slovenci pa mislimo, da so to le dobri ljudje, ki hočejo narodu le vse dobro! Kako naivni optimisti smo mi in — smešni!

Pa vendar, kako tudi brezskrbno živimo pri vsem tem, in med seboj se prepiramo kakor bi imeli že vsega odveč, in bili že vseh dobrot do grla — siti!

Baš minuli teden nam je vlada drzno povedala v obraz koliko smo ji mar in kaj imamo od nje pričakovati. Zdaj tu, zdaj tam dobimo slehern dan kako lekcijo za svoje življenje, a še nas ne izuči skušnja! Vedno malomarni v narodnem boju!

In naša društva? Vse premalo se podpirajo! To so vam Lahi in Nemci vse drugi borilci za svoje ideje! Pri nas nimajo zastoj ti ljudje toliko korajže škodo delati na našem — „zelniku!“ — Nas in našo slabost dobro poznajo in zato jim ni zameriti. Kako če pri nas društvo močno biti in z uspehom postavljati se nasprotni sili v bran, ko ne more računati na stanovitnost članov svojih. Vsaka naša navdušenost, požrtvovalnost in volja traja le par tednov, potem pa spet zgine. In ker sovražnik naše slabosti pozna, prodira v nas, ustanavlja pogubna društva, deluje na vse kriptlje za svojo narodnost, nam pa daje vzgled kako se mora delati za svojo bodočnost, kdor če — močan ostati!

Ideja miru.

Iz davna že pretresa skrb za uvedenje miru na zemlji najboljše duhove človeštva. V časih daljne starodavnosti sanjali so že narodi in modrijani o večnem miru. To opazujemo pri očetu modrijanov, Grku Talesu. To čitamo v jedni knjigi sv. Avgušтина, ki pravi, da je večni mir idejal krščanstva. Naša cerkev moli „za mir vsega sveta“.

V zgodovini pa morejo nastopiti trenutki, ko postane vojna neizogibna in ko sama cerkev blagoslovlja narode idóče na vojno. Take so bile križarske vojne v srednjem veku in taka je bila n. pr. ruska vojna zoper Turke za osvobojenje slovanskih narodov na Balkanu. Tako vojno smemo končno imenovati tudi našo avstrijsko s Turki za osvoboditev bosanskih in hercegovskih naših bratov.

Zaščitniki večnega miru bili so tudi cinik Krates in znameniti Platon, nadalje rimski cesar Prob, Henrik IV. francoski, in več pisateljev prejšnjih stoletij. Za idejo večnega miru so se zavzemali tudi znameniti misleci 18. veka kakor Rousseaux, Leibnitz, Adam Smith, Lessing in drugi in sam modroslovec Kant.

V teku našega veka dobila je ideja miru tudi v Rusiji svojih zagovornikov. Književnost miru šteje sedaj mnogo knjig, napisanih od veljavnih učenjakov. Različnih društev in zvez miru v zapadni Evropi izza časa 12. stoletja moremo naštetih več stotin; nekatera društva miru imajo celo svoja glasila. Taka so: „Les Etats Unis d'Europe“, ktero izdaja genevska mednarodna liga miru in svobode; londonski „Herold of peace“, „Die Waffen nieder“ baronese Suttner in druga.

Toda ne gledé na vse to, ne gledé na večkratne shode miroljubiteljev, mirovne in razso-

jevalne shode, medparlamentarne mirovne konference itd. nadaljuje Evropa svoja velikanska oboroženja in zadeva občnega miru še ne more v iztekajočem stoletju pokazati posebnih in bistvenih uspehov.

To kaže pred vsem na težkočo vresničenja miru, osnovanega ne na strahu, nego na medsebojnem zaupanju držav in narodov drug drugemu. Toda če je vresničenje težavno, vendar ni nemogoče. Pustimo vse pomisleke o večnem miru, o katerem se more dvomiti, in si oglejmo dogovorjeni mir, mir kot smoter zastopnosti v družabnih odnošajih ljudij in dežel. Tak mir ni utopija, temveč mogoča in izvedljiva stvar, če ravno ne brez truda. Kot pravni smoter zahteva mir osebne organizacije, oblike in organov.

V poslednjem času se odlikuje v mednarodnem življenju razvoj razsojevalnih sodišč, razprostiranje socijalnih druženj ali mednarodnih zvez, kakor je poštna, naposled razvitje zaveznih oblik, držav. Grof Komarovskij, ki je natanko proučil prašanja mirovne organizacije, meni, da bi morala obstati iz sledečih naprav: organi ustanavljajoči mednarodno pravo, časovni kongresi in razgovori izdelujoči pravna vodila in postavodaje; organi varujoči pravo, t. j. stalno mednarodno sodišče in razsodišča; organi socijalni t. j. središča skupin in mednarodne komisije; organi mednarodnega življenja društva miru, zavod mednarodnega prava in druge naprave neuradnega značaja; organi osebnih koristij držav — vladarji in vlade, diplomatični agenti, konzuli itd. in naposled prisilni organi, kateri bi branili ne-jedinim državam kaliti mir.

Na prvi pogled kaže se to združenje v naših časih neizvedljivo. Toda če pomislimo na mirovna sodišča in njih uspešno delovanje, na vedno bolj razširjajoči se smoter nepristanosti in zveznih načel ter jim zagotovljeni daljni razvoj, kakor tudi polagoma prodirajoče naprave mednarodne organizacije, tedaj se kaže že bolj izvedljivo.

Dogovori o razsojevalnih sodiščih kot jedni ud elementarnih oblik mednarodne mirovne organizacije, imajo svoj začetek v sedemdesetih letih tekočega stoletja. Kot najbolj trajni dogovor te vrste smatra se vašingtonski iz leta 1890 med vsemi ljudovladami Novega sveta izvzemši Čile. Take zagovore nahajamo tudi med evropskimi in izvenevropskimi deželami; tako imamo dogovor razsodišča med Nizozemsko in Portugalsko. Medparlamentarna konferenca miru in razsojevalnega sodišča, ki se je vršila prvič leta 1889 v Parizu, izdelala je celo načrt stalnega razsojevalnega sodišča, kateri je bil po shodu leta 1895 v Bruselju predložen vladam vseh držav.

Politične in ekonomične zveze razširjajo se v zadnjem času vedno bolj in bolj. Vzglede politične zveze so Zjedinjene države v Ameriki. Na

rava, da pred močnejšim pripogibljem vrat in in pravim vam, da še le vnuki ali pravnuki bodo drugačnejši, kajti mi in naši otroci se te napake ne iznebimo.“

„Prav pravi, prav“, oglašé se glasovi in kmetje jamejo obkoljevati Mikolaja ter se šaliti z njim, vsled česar je iz posvetovanja nastal trušč in smeh, pretrgavan z napitnicami. Ker pa se je bližal poldan, torej jeli so se ljudje razhajati domov. Trušč je v kratkem vtihnili ter bil slišati samo že oslabevajoč glas Mikolajev, prepevajoč nekolikokrat.

„Hej žganjica, žganje moje,
Je pobrala očetu zdravje,
Oču zdravje, materi zdravje,
Pobere še zdravje moje!“

Huuu — ha — žganjica! Huuu — ha — ljubica! „To se je ponavljalo tako dolgo, dokler ni utrujen zaspal na klopi.“

* * *

Bilo je že pozno zvečer, ko se je Mikolaj, leno in negotovo korakajoč, vračal domov ter momljaj in razgovarjal se sam s seboj. Pred hišo gospé Jožefove je obstal; žalostno pogledal na zaprta vrata ter hodeč naprej zamomljaj:

„Škoda, da babnice ni nikjer; močno bi mi prišla prav, ker sem dobre volje.“

Uprav v tem hipu prikazala se je na ovinku ceste gospá Jožefova, noseča poln predpasnik trave in srp ob rami. Mikolaj se ji pri-

bliža, jame jezno pljuvati ter mahati z rokami, kakor bi bil najhuje jezen. Ko pride mimo nje, jame momljati:

„Toda, to pa ni karsibodi. Ali je to že videl kdo kedaj? Še le sedaj smo doživeli take čase! No, no, in ljudje na to ne rečejo nič!...“

Gospá Jožefova postala je na te besede neizmerno radovedna, a videč, da je Mikolaj niti ne gleda, niti se zmeni za njo, ni si mislila, da je to le nastavljena past, torej obstane ter vpraša:

„Kako dober ste, Mikolaj, torej povejte mi, kaj se je zgodilo, ker ne vem ničesar, človek ima ves dan toliko dela...“

„O, kako bi vi gospa, o tem nič ne vedeli?“

„Toda ne vem, ne vem, verjemite mi Mikolaj. Nikogar ne vprašam, a vendar mora biti to nekaj važnega, kajti o tem, da je Matijevevu petelinu Valentin pohabil nogo, pravila mi je Katrica; da je Antonova žena zgubila na poti mošnjček z denarji in da hodi sedaj naokrog kakor brez glave, za to vé že vsa vas; da je kovaču zbolel konj na „urokih“, sem tudi že čula, toda...“

„O, kdo bi mislil na take reči“, seže ji Mikolaj v besedo, „kar jaz vem, tega še na Dunaju ne vedó.“

„Toda kaj je to? Kaj veste takega?“ vpraša nemirno Jožefova,

„O, ali vi bi vendar morali vedeti“, nadaljuje Mikolaj.

„Mili Bog! Kakšen ste vendar? Ali me ne poznate, ali kaj? Ves dan delam, ničesar ne vem, vprašati nimam nikogar, ako kdo sam ne pride in mi ne pove.“

„Ali vam je znana, gospá Jožefova, ona vas na oni strani reke, evo, takoj tam za kapelico?“

„Vem, vem, kje je to! Toda kaj?“

„Nu, v tej vasi leži hlapec že drugi teden, toda duhovnik ga noče pokopati.“

„Ali to ni mogoče. Ni mogoče“, kliče gospa Jožefova.

„Kako ni mogoče?“ razhoduje se Mikolaj. „Mogoče je, ker sem sam to videl ter prisežem, da je resnica.“

„O za Boga! Glejte no. Taki časi so nastali. A . . . nikdar bi si ne bila mislila o našem duhovniku, da je takšen. Toda kaj hoče gospod župnik? Saj voda v reki ni velika, lahko jo je prebresti, a da je nemara hlapec reven, lkaj za to! Saj ima vendar sorodnike in ako tih nima, pa nemara še ni vzel plačila, ali pa ima kje nasajen krompir, za pogreb bi to zadoščalo.“

„Toda, kaj pravite, gospá Jožefova? Zadoščevalo bi za pokropljenje in za lep pogreb, ker je sin dobrih in premožnih starišev.“

(Dalje prihodnjič.)

Angležkem teže po zvezi Velike Britanije in naselbin in najbolj goreči zagovornik te ideje je minister naselbin Chamberlain. Zbližanje na polju prava opazujemo med Švedijo, Norveško in Danijo. Projektov za razne evropske zveze je na pisanih jako mnogo, kar je tudi znamenje časa.

Unij ali socijalno-društvenih mednarodnih zvez od leta 1864 imamo dandanes devet: geodezijska, obrtna, literarna, metrična, železniška, poštna in telegrafična, unija zoper suženjstvo in mitničnih tarifov.

Te zveze so nekako sredstvo mednarodne organizacije, ker so osnovane na medsebojnem zaupanju.

Nevtralnih držav imamo čvetero, razven njih so za nevtralne proglašeni deli držav kakor Sueški prekop, naselbe rudečega križa itd. Zavzemajo se nadalje za nepostransko skupnost evropskih morij in prelivov, mednarodnih rek, telegrafičnih zvez, zdravilišč za časa vojske, in celo nekaterih dežel, kakor Palestina, Egipet.

Posvetovanja društev in zvez miru, ki se sklicujejo često v Evropi, vplivajo tudi na uveljavljanje ideje mirne mednarodne organizacije.

Prvi korak k ustanovitvi te organizacije bode očevidno sestanek razgovorov in shodov, da izdelajo pravila mednarodnega prava. Tukaj v skupščini zastopnikov evropskih držav in poznavalcev mednarodnega prava, mora se pokazati, v koliko odgovarja ideji mirne organizacije sedajno stanje prava in v katerih točkah je bo treba popraviti.

Taka konferenca bi se imela sklicati tudi v bližnji bodočnosti in sicer na poziv ruskega carja. Vse evropske države izrekle so se za carjev predlog občnega razoroženja, izvzemši Nemčijo, oziroma njenega cesarja Viljema II., ki meni, da je mogoče živeti in samovoljno zapovedovati le pod zaščito bajonetov. Radostno je pozdravil slehern človekoljub carjevo mirovno misel in nepričakovano obračalo je vse svoje poglede na mrzlo Nevo, od koder je prišla plemenita želja.

So ljudje, ki dvomijo, da bi se moglo dogovoriti in izvesti občno razoroženje. In ne brez vzroka. Kajti tekom stoletij nakopičilo se je več perečih mednarodnih vprašanj, katera je moči po mnenju navadnih politikov rešiti le z orožjem v roki. Tako Evropo vznemirjajoče vprašanje je istočno vprašanje, ktero preti zanetiti krvavi razpor med velevladstvi. A tudi tu se vedri oblačno nebo na Balkanu. Dohajajo nam vesti, da zapusti nesrečni Milan Srbijo, da napravijo velevladstvi na otoku Kreti vendar le mir, da se naredi konec umetnemu razporu med balkanskimi državami in sklene med njimi zveza. Seveda je treba še počakati, kako se stvari še razvijejo. Vsekakor pa bi konečni red na Balkanu veliko pripomogel, da se carjev predlog ugodno reši za vse človeštvo, zdihujoče pod neznošnim jarmom vojnišva.

Celjske novice.

(Pokojne cesarice imendan) t. j. 19. november praznovala bodo avstrijske šole tudi v bodoče: tako je ukazal naučni minister. Ljudske in srednje šole ne bodo imele ta dan poduka.

(Občni zbor) „Zveze slov. posojilnic“ v Celju, vrši se v četrtek, dne 27. oktobra 1898 l. ob 10. uri dopoldne v sejni dvorani „Narodnega doma“ v Celju. Razpravljale se bodo jako važne stvari posojilništva, zato je želeli obile udeležbe.

(„Zveza slovenskih posojilnic“ v Celji) pozivlje vse one posojilnice, katere so prejele od nje povabilo k rednemu občnemu zboru, kateri se bode vršil prihodnji četrtek dne 27. t. m. in katere k zborovanju ne nameravajo odposlati zastopnika, da izpolnijo prejeta pooblastila na kogarkoli, ki bode pri zborovanju navzoč, ali pa na imena odbornikov „Zveze“ in nam ista v kratkem vpošljejo. V ta namen naznanimo imena odbornikov v Celji stanujočih: Gg. Mihael Vošnjak, dr. Ivan Dečko, dr. Josip Sernec, dr. Josip Vrečko, Fran Lončar in tajnik Franjo Jošt. Zunanji odborniki so: Za Koroško g. dr. Alojzij Kraut, odvetnik v Celovcu, za Kranjsko g. Ivan Valenčič, veleposestnik v Ilirski Bistrici in za Primorsko g. profesor Josip Kožuh v Kopru, kateri bodo pri zborovanju najbrže tudi vsi navzoči.

(Cerkev sv. Miklavža) vrh prijaznega hriba nad Celjem je dobila nov, jako ličen zvonik ter nove zvonove, katere bodo v nedeljo, dne 23. t. m. po sv. maši slovesno potegnili v nov zvonik.

(Vabilo) k ustanovnemu shodu v Poljčanah, katerega skliče „Delavsko podporno društvo v Celju“ v nedeljo, dne 23. t. m. ob pol 4. uri popoldne v gostilni g. Franc Gajšeka v Brezji pri Poljčanah povodom ustanovitve prve svoje podružnice. Dnevni red: 1. Nagovor, govori J. M. Kržišnik. 2. Razlaganje društvenih pravil govori Ivan Rebek. 3. Zapisovanje udov in volitev društvenega odbora. 4. Narodno gospodarske stvari, govori dr. J. Karlovšek. 5. Slučajnosti. K prav obilni udeležbi vabi uljudno odbor „Delavskega podpor. društva v Celju“.

(Stenografski tečaj) osnuje to zimo „Društvo slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov s sedežem v Celju“ z mesecem novembrom tega leta. Tečaja se udeleži lahko vsakdo, in sicer društveniki brezplačno, nedruštveniki proti mesečni odškodnini 1 gld. — Kedor se želi tečaja udeležiti, naj to prijavi na naslov društvenega predsednika g. Ivana Bovha, solicetatorja v Celju pismeno z dopisnico ali pa ustmeno in sicer do konca tega meseca. — Prva ura bode dne 3. novembra t. l. ob 8. uri zvečer v društveni sobi v „Narodnem domu“. Poučevala se bode slovenska in nemška stenografija.

(Izžrebani porotniki) Za četrto letošnje porotno zasedanje pri celjskem okrožnem sodišču so izžrebani naslednji gg: Karol Jošt, trgovec v Vojniku, Franc Gerec, trgovec v Pišecah, Jakob Pernath, veletržec z lesom v Meži, Miklavž Zdolšek, posestnik v Svetelki, Gustav Falta, krčmar v Laškem trgu, Ignacij Jekl, kovač v Vojniku, Jurij Leskovar, posestnik v Oplotnici, Anton Stefancjoza, krčmar in trgovec pri Sv. Florjanu pri Rogatcu, Miha Janežič, veleposestnik v Župetevci, Anton Glavač, pek v Šoštanju, Franc Svetl, krčmar v Spodnji Hudinji, Franc Zottl, trgovec v Vojniku, Ignacij Gočer, posestnik v Hrastju, Dominik Bezenšek, trgovec v Frankolovem, J. Prettner, steklar v Celju, Jožef Pečnik, posestnik na Bizeljskem, Karl Bastianschitsch, knjigar v Sloven Gradcu, Janez Pišek, posestnik v Čretu, Miha Starkel, posestnik v Sevnici, Janez Opalk, trgovec v Šmarju, Adolf Gabrič, krčmar v Brežicah, Jožef Janežič, posestnik v Stari vasi, Karol Vanič, trgovec v Celju, Josip Kosem, tajnik okr. zastopa v Celju, Gottfried Hasenbichl, trgovec v Konjicah, Edvard Weiss, krojač v Celju, Janez Marzidošek, župan na Zbelovem, Franc Sedl, pek v Vojniku, Janez Fludernik, krčmar v Ljubnem, Viktor Nasko, hišni posestnik v Celju, Jožef Mikuš, posestnik v Gornjem gradu, Lovro Šmid, župan v Ločah, Andrej Marinc, krčmar v Doljni vasi, Alojzij Gobec, posestnik pri Novi cerkvi, Jos. Wagner, trgovec v Šmarji pri Jelšah. — Za namestne porotnike so izžrebani gg. Jakob Janič, graščak v Medlogu, Jos. Makesch, poslovođa v Celju, Jos. Jarmar, lesotržec v Celju, Franc Kelbl, vpo kojeni davčni nadzornik v Celju, Josip Hočevan, hišni posestnik v Celju, Karol Kupferschmied, lekarnar v Celju, Ignacij Donau, vpokojeni davkar v Celju, Anton Chiba, klobučar v Celju in Alojzij Bincl, posestnik v Škofji vasi.

Odkritje spominske plošče Blažu Kocenu

na Ponikvi ob juž. žel.

dne 16. oktobra t. l.

Prijazna slovenska vas Ponikva ob južni železnici bila je pretečeno nedeljo prizor narodne zahvalnosti napram onemu, ki je s svojim nedosežnim umom proslavil že itak slovečo Ponikvo in njega prebivalstvo po celem učenem in učečem svetu. Razkrila se je ta dan neumrljivemu kartografu in zemljepiscu, učenemu profesorju Blažu Kocenu spominska plošča na ondodnem novem šolskem poslopju.

Vkljub zelo neugodnemu vremenu zbrala so se k tej redki slavnosti zastopništva občine, duhovništva in šole, prišlo pa je tudi mnogobrojno domače občinstvo, da so pričeli, kako se proslavlja njih nepozabni rojak. Celo iz Oplotnice in visokega Keblja pripeljali so se zavedni kmetje na skupnih vozovih.

Slavnostni govornik, g. Drag. Hribar iz Celja, proslavljal je pokojnega učenjaka ter opisoval njegove zasluge v vznešenih in vendar za priprosto ljudstvo razumljivih besedah.

Iz njegovega govora posnamemo, da je bil Blaž Kocen tretji iz med sloveče ponkovške trojice — Slomšek — Zelenko — Kocen. Kaj je bil ljubljenski slovenski apostol Slomšek za vse Slovence, tega pač ni treba pri nas razkladati, to vedó že šolski otroci; tudi slovenski slovničar in književnik Zelenko pokazal se je za svojo dobo kot bistroumnega duha; povsem pozabljen pa je bil dosedaj za širši slovenski svet Blaž Kocen, dasi so baš njegova kartografična in zemljepisna dela nepresegljivega pomena.

Na tako proslulega moža kakor je bil pokojni Kocen, ne gleda s ponosom le njegova ožja domovina Ponikva ter njegovi domači rojaki, ž njim se ponaša cela Slovenija, ponaša se Avstrija, spoštljivo izgovarjajo njegovo ime učnjaki celega sveta.

Učena in učeča se Avstrija je morala čakati, da se porodi v gorski slovenski vasi veleum, kateri ji je stvaril epohalno delo, prvi popolni atlant (zbirka zemljevidov cele svetovne površine). Ta veleum je bil Ponkovčan Blaž Kocen, čegar znameniti atlant z navodilom za učenje zemljepisja je izišel že pred 28 leti, a se rabi še dandanes po vseh ljudskih šolah, gimnazijah in drugih učnih zavodih cele avstro-ogrske monarhije, ne da bi se bil našel v tem času novi učenjak, ki bi ga bil prekosil ali vsaj dosegel.

Blaž Kocen se je narodil dne 24. prosinca 1821. l. v vasi Hotunje ponkovške fare. Študoval je od 1834—39 v Celju, pozneje v Gradcu; po dovršenih gimnazijskih študijah je vstopil v celovško bogoslovje ter bil leta 1845 posvečen v mašnika.

Kapelanoval je v raznih farah lavantinske škofije, a l. 1852 je prišel za naravoslovnega profesorja na celjski gimnazij. Pozneje je poučeval na gimnazijah v Ljubljani in Gorici, a od leta 1858—70 pa na nemški gimnaziji v Olomucu na Moravskem. Leta 1870 se je preselil v Hernalis pri Dunaju, da dovrši svoja kartografična dela. Toda že leta 1871 je umrl tam za jetiko.

Dasi že od mladosti slaboten in slabih prs, deloval je njegov velik duh za sto drugih ter nam priredil v primerno jako kratki dobi velikansko učeno delo, nad katerim strmi še danes svet.

Dokler ni izišel njegov atlant, imeli smo v Avstriji le več ali manj nepopolne od izven-avstrijskih Nemcev, ki so Nemčiji na ljubo opravljali Avstrijo prav po mačehino v svojih delih. Tudi Kocena so si avstrijski Nemci takoj prisvojili ter ga še dandanes kot takega izrekajo in proglašajo, dasi imamo pismene njegove dokaze, da se je čutil in javno pripoznaval tudi za časa, ko se je njegova učenost proslavljala, da je „slovenske korenine“, ki čuti s svojim narodom.

Ob trikratnem vzkliku: „Slava — neumrljemu Kocenu!“ padel je zastor raz krasne spominske plošče, iz črnega mramorja.

Na desnici tej plošče čaka odmenjen prostor za enak spomin slovenskemu apostolu, pokojnemu knezu in škofu A. M. Slomšku, katere dolžnosti se ponkovški rodoljubje tudi živo spominjajo.

Po odkritju zbrali so se domačini in gostje v bližnji gostilni, kjer se je sprožila še marsikatera napitnica z ozirom na proslavljenega rojaka, na celo trojico ter na krasoto kraja in narodno zavest prebivalstva.

Spodnje-štajerske novice.

(Duhovniške premembe.) Za provizorja k Sv. Ožboltu v Dravski dolini pride č. g. kapelan Kašpar Kačičnik, dosedaj začasno vpokojen. Razpisana je župnija Sv. Ožbalt v Dravski dol. do 15. novembra t. l. Za duhovnega svetovalca lavantinske knezoškofije je imenovan č. g. Mih. Pleteršnik, župnik v Št. Pavlu v Savin. dolini povodom blagoslovljenja ondodne nove župne cerkve. — Kot kapelan je zopet nastavljen č. g. Fr. Horvat pri Sv. Lovrencu na Drav. polju.

(Prošnje za vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani) so poslale občine: Marija Gradec,

Dol pri Hrastniku, Stoperce in Št. Janž na Dravskem polju. Čast jim! Kje so še zaostale?

(Za dvojezične poštne pečate) so vložile prošnje naslednje občine: Studenice, Modraže, Hrastovec in Brezje za pošto v Studenicah, Dol za pošto v Dolu in v Hrastniku in občina Stoperce za pošto v Rogatcu. Ista občina vabi svoje sosednje sestre: Čermožišče, Nadole, Št. Florjan, Sv. Rok, da sklenejo kakor hitro mogoče enake prošnje.

(„Zaveza slovenskih prostovoljnih požarnih bramb v Žalcu.“) Z odlokom vis. c. kr. namestništva v Gradci dne 21. septembra t. l. št. 27.854, se je osnova društva „Zaveza slovenskih prostovoljnih požarnih bramb“ za Spodnje Štajarsko dovolil. Podpisano osnovalno načelstvo skliče v smislu § 13 zaveznih pravil glavno skupščino vseh slov. prostovoljnih gasilnih društev na Spodnje Štajarskem, katere hočejo k zavezi pristopiti, na dan 30. oktobra t. l. v Žalec (v dvorano gostilne Hausenbichler, dopoldne ob 10. uri. Dnevni red: 1. volitev zaveznega vodstva, načelnika, namestnika, zapisničarja in blagajnika; 2. volitev zastopnika pri deželni odboru; 3. določilo o gasilnem orodju in vežbanju; 4. določba kraja za prihodnjo glavno skupščino; 5. predlogi in nasveti. Vsako gasilno društvo, koje je svoj pristop k zavezi pismeno naznanilo, je ud zaveze in odpošlje k glavni skupščini jednega zastopnika. Želeti je, da pristopijo vsa gasilna društva k tej velevažni zavezi. Vsa ona gasilna društva, koja bodejo odposlala svojega zastopnika k glavni skupščini zaveze, naj blagovolijo to do 25. t. m. naznaniti načelnistvu prostovoljne požarne brambe v Žalcu in navedejo ime dotičnega odposlanca.

(Iz Nazareta) sta premeščena č. o. frančiškana Bernart Vovk v Brežice, a Feliks Podbregar v Pazin.

(Strele je udarila) to sredo ob polu desetih zjutraj v Slatinškovo gospodarsko poslopje v Spodnji Rečici. Požar je nastal v istem hipu silno velik. Gorelo je kakor suha praprota. Od deževja premočena sosednja poslopja se vendar niso užgala, ker se je plamen povsod takoj opazil in so prišle na pomoč štiri brizgalnice. Prva je bila Turnšekova, potem dve iz trga našega tako hitro, da že davno ne tako, znano urnost Podbrežanov smo pa že večkrat občudovali. Poslopje je bilo zavarovano za malo vsoto 200 gld. Dva konja v hlevu je omotila električna sila; enega je bilo težavno izvleči, vendar bo najbrž še za rabo.

(Okrajno glavarstvo na Slatini.) Poslanec J. Žičkar je podal v jedni zadnjih sej državnega zbora obširno prošnjo za ustanovitev okrajnega glavarstva na Slatini, h kateremu bi se priklopil sodni okraj Rogatec od ptujskega in sodni okraj Šmarje od celjskega glavarstva. Za ustanovitev politične oblasti na Slatini govorijo naj bolj narodno-gospodarski razlogi. Ako bodo za te razloge le imele odločujoče strani dovolj smisla.

(V Čadramljah) bodo 30. t. m. t. j. v nedeljo pred Vsemi svetniki milostljivi knez in škof slovesno blagoslovili šestero zvonov za novo farno cerkev. Vili je zvonove Jožef Grassmayer v Wiltenu pri Inomostu. Vseh šest tehta 60 met. stotov. Razni bližnji in daljni mnogoštevilni dobrotniki nove farne cerkve v Čadramljah ste k tej redkej slovesnosti iskreno povabljeni!

(Poročil se je) dne 17. t. m. g. Franjo Natek, c. kr. poštni asistent v Ptui z gospodično Roziko Kladnik iz Vranskega.

(Iz ptujske gimnazije.) Kako krasno se lahko počutimo slovenski dijaki na naših gimnazijah, vidite pač jasno, ako vam kaj prav zanimivega povem. Na ptujski gimnaziji v V. razredu je govoril ravnatelj Tschane povodom nekih dogodkov sledeče: „Die slov. Studenten müssen bedenken, dass hier eine deutsche Sprachinsel ist und dass das Obergymnasium von der deutschen Bevölkerung errichtet worden ist und ernährt wird!“ Res krasno! Ubogi German v svoji publi glavi ni pomislil, da je na višji gimnaziji (v V. razredu) 20 Slovencev in 3 Nemci. Žalostno je gotovo, da se podado slovenski dijaki na tak zavod, kjer se očito bje v lice njih narodnosti. Ravnatelj pa naj pomisli, da če odidejo slovenski dijaki, bode njegova višja gim-

nazija piramidalno propala in mu zavezala blatna usta.

(V Ormožu) bodo prihodnji mesec občinske volitve. Na ondotne narodnjake stavijo vsi Slovenci trdno zaupanje, da se pravočasno pripravijo.

(Iz ormoških goric) Trgatev bode ta teden tukaj končana, ker se je teden dnij pred začela, kakor navadno. Pridelka je manj kakor je bilo lani, ker sta deževje v cvetu in poznejši oidium nekoliko škodovala, vendar je kapljica izborna. Navadna Izabela kaže od 11—14 stopinj, drugo vino pa po raznih legah do 21 stopinj sladkorja. Cene različne. Največ od 26—34 kr. liter. Novo kletarsko društvo ga je mnogo kupilo, da zabrani manjšim vinogradnikom v sili precejšno izgubo. Kdor hoče dobro kapljico, naj se potruži v naš okraj, pa precej! B—n.

(V Runeču pri Ivanjkovcih) je dobil ondotni župan iz Ljubljane v zadevi srečk efektne loterije samonemško dopisnico, z nemškim naslovom in obvestilom. Baš tako je dobila občina naznanilo gledé prodanih srečk v tej čisto slovenski občini le v nemškem jeziku. Res malo čudno? Kako bo zadeta gospoda ta slučaj opravičila? To je neodpustna pohujšljivost slovenske zavesti. Morda je bil kriv samonemški poštni pečat „Ivankofzen“, da so mislili v Ljubljani, da imajo opraviti z Nemci. Tedaj bi bili seveda so-krivci Ivanjkovčani, ki si še niso priborili naj jednostavnejše pravice na lastnih tleh.

(Od Sv. Antona v Slov. goricah,) se nam poroča: Meseca julija t. l. sem okoliral hruško svinčnikove debelosti potem sem odščipnil mladiki glavico, da bi bolje dozorela. Danes pridem na šolski vrt ter zagledam na tej mladiki krasen beli cvet. Drevesce je 2 dm. visoko.

(Okrajna hranilnica pri Sv. Lenartu v Slov. goricah) nam je poslala svoj lanski račun, ki je nas razveselil, ker je sestavljen v našem jeziku in ker kaže zavod lepo stanje. Imela je ta hranilnica lani 709 801 kron prometa in 1525 kron dobička. Obe rezervi, ki jih ima ta hranilnica, znašate 52 968 gld. Pri tej priliki moramo pohvaliti tudi okrajno hranilnico v Kozjem, ki je začela slovensko uradovati, vprašati pa narodne, slovensko narodne okrajne zastope v Slovenski Bistrici in Slovenjem Gradci, kdaj bosta začeli okrajni hranilnici v teh mestih slovensko uradovati.

(V Mariboru) so hoteli dijaki ustanoviti kurz v slovenski stenografiji. Toda dovolilo se je le onim, ki znado že nemško stenografijo. Torej nemško ima prednost in slovenski dijak mora prej znati nemško, ker je kulturnosna. Tako naše ravnateljstvo. Mi odločno protestujemo proti takemu mišljenju in omenjamo še to, da učenje ruskega jezika ni bilo dijakom dovoljeno, ker je — „panslavistično“, a angleško bi se dovolilo.

(Volitev župana v Gradcu) se vrši v prvi seji novoizvoljenega občinskega zastopa dne 25. t. m. Izvoljen bo zanesljivo bivši župan Graf, a druga je, dobi li tudi najvišje potrjenje.

(Znanstveno-leposlovni klub akad.-teh. društva „Triglav“ v Gradci) priredi prihodnjo soboto 22. vinotoka t. l. zabavni večer v spomin slovenskega pesnika Ivana Vesela Koseskega, povodom stoletnice njegovega rojstva s sledečim vsporedom: 1.) Pozdrav klubovega reditelja, g. jurista Slavka Krmavnerja. 2.) Slavnostni govor; govori jurist Makso Pirnat. 3.) Pevske točke; proizvaja sl. kvartet društva „Triglav“. Začetek ob 8. uri zvečer. Lokal: gostilna „Kavbe“, Heinrichstrasse št. 8. K zabavnemu večeru se uljudno vabijo vsi člani in starešine društva „Triglav“, kakor sploh vsi graški Slovenci.

(Učiteljske plače na Štajarskem) utegne deželni zbor — kakor nemški listi poročajo — v bodočem zasedanju ugodno urediti, in sicer po osebni razrednem načinu, t. j. po starosti in službenih letih učiteljev. Imeli bi učitelji po 700, 800 in 900 gld. plače, starostne doklade po 100 gld., opravilne doklade po številu šolskih razredov in draginske doklade v večjih in zdravilstvenih krajih. Naslov „podučitelj“ se misli odpraviti in služili bi učitelji le 35 let. Učiteljice bi dobivale le 80% plače moških učnih moči.

(Štajerskih šol) je bilo l. 1897 skupno 828; 235 z enim, 227 z dvema, 157 s tremi, 105 s štirimi, 102 s pet in 2 s šestimi razredi Cel

đnevni poduk je bil na 85% šol, poludnevni poduk le na 120 šolah. Za šolo sposobnih otrok je bilo 191088, obiskujočih 183606, torej je le 7482 otrok ostalo brez šole. Učnih moči je bilo 2322. V Gradci pride na eno moč 46 otrok, v Mariboru samo 42, kar je najugodnejše. V šmarnskem okraji pa pride celo 125 otrok na enega učitelja, kar je najneugodnejše v celi deželi.

Poziv!

Neizrečno žalostna vest, da je nečloveški morilec umoril preblogo cesarico Elizabeto, ki je imela tako čuteče srce za vsako človeško bol, ki nikdar nikomur nič žalega ni storila in le dobrote delila, pretresla je srca vseh Avstrijcev. Vsi avstrijski narodi žalujejo po plemeniti vladarici ter tekmujejo, kako bi nje spomin na najlepši način ohranili poznim rodovom.

Tudi v Solčavi se je osnoval odbor, ki hoče s pomočjo prostovoljnih darov v začetku prelepe Logarjeve doline postaviti lično cerkvico sv. Elizabete. Presvetla cesarica je od nekdanj zelo občudovala krasoto planinskega sveta ter je kot spretna turistinja rada potovala po najlepših gorskih deželah. Zato bode pač cerkvica v tako lepem gorskem kraju neizbrisno ovekovečila spomin na preljubljeno rajno cesarico.

Slovenski turisti, preblage gospe in gospodične, nabirajte doneske povsod, da se kmalu vresniči prelepa misel.

„Savinjska podružnica Slov. planin. društva“ bode pospeševala nabiranje darov in vodila zgradbo cerkvice. Denar naj se pošilja podpisane mu načelniku odbora.

Dasi si je zanimanje za cerkvico v Solčavski fari zelo veliko, vendar bode treba še drugod nabirati okoli 5000 gld., da se postavi zares lep spomenik pokojni cesarici. Pozivamo torej, naj vsak po svoji moči položi dar na altar patrijotizma.

Za odbor:

Mihael Schmid
župnik v Solčavi.

Druge slovenske novice.

(Častnim členom) imenovali sta obe akademski društvi „Triglav“ v Gradcu in „Slovenija“ na Dunaju, ljubljanskega župana g. Ivana Hribar, za njegove velike zasluge za narod in za omenjeni društvi.

(Imenovanje) Okrajni živinozdravnik gosp. Artur Felakowski je imenovan za veterinarnega koncipista pri kranjski dež. vladi; g. Hugon Turk, dosedaj ljubljanski mestni tržni komisar, pa za drž. okraj. živinozdravnika.

(Deželni šolski svet kranjski) in ljubljanska realka sta si močno k srcu priraščena. Baron Hein in dr. Schaffer imata menda v tem šol. svetu vso komando v rokah, in če bi — tako se nam poroča — ne obveljala skoraj povsod le njuna beseda. Na ljubljanski realki se dijaki slovenske narodnosti pripravljajo za nemškutarsko rezervo, nemški pa dresirajo za pangermane. Deželni odbor ozir. zbor pa drži napram tem in takim razmeram — roke križem!

(Gospodinjstva šola v Ljubljani). Izkazom poročila o preteklem šolskem letu obiskavalo je večerno predavanje v prvem tečaju 12, v drugem 14 deklic iz nižjih slojev. Pouk je teoretičen in praktičen. Praktično se poučuje kuhanje, pranje, likanje in šivanje, teoretično pa o gospodinjstvu ter o zdravju. Učenke so dobivale tudi večerjo v zavodu, za kar so plačevale po 10 kr. Prijemkov je imela šola o v preteklem šol. letu 191 gld. 40 kr., izdatkov pa 179 gld. 23 kr.

(V Ljubljani) so ravnokar dogradili in po krili novo dvonadstropno gimnazijsko poslopje (nasproti vrta „Nar. dom.“) in petero jednonadstropnih poslopij nove vojaške bolnice v vodmatskem predmestju.

(Ponesrečen voznik). Izvožčeku Antonu Vrhovec, splašili so se dne 16. t. na Dunajski cesti v Ljubljani konji ter zdirjali po raznih ulicah, dokler se ni kolo na vozu zdrobilo, pričemur pa je padel Vrhovec tako nesrečno na hrbet, da je kmalu izdihnil.

(Vsled zadnjega deževja) so vode na Kranjskem močno narasle, deževje samo pa jje poljskim pridelkom močno škodovalo, zlasti repji, korenju in pesi. Močvirje pri Ljubljani je pod vodo.

(Volitev v kontigentno komisijo na Dunaji.) V Ljubljani bila sta dne 15. oktobra t. l. v kontigentno komisijo za odmero obrtnega davka II instance izvoljena, kot člen g. dr. Danilo Majaron

kot namestnik pa predsednik notarske zbornice g. Iv. Gogala.

(Požar.) V Tupaličah je zgorelo dne 13. t. m. pet hiš. Skoda znaša nad 8000 gld. Požiga sumljiv je posestnik Andrej Zorman, katerega so že tudi zaprli.

(Mrtvega so našli) na Ježiči pod savskim mostom nepoznanega moža. Ker je imel na glavi dve globoki rani, začelo se je iskati zločinca.

(Umrli je v Kranju) dne 14. t. m. Tomo Pavšler, 76 let star. Bil je več let občinski svetnik ter svetovalec trgovske zbornice.

(Na Bledu) na Gorenjskem bilo je letos 1750 tujcev.

(Detomor.) V Sevnici pri Mirni je umorila 43 letna udova Ana Modic svoje nezakonsko dete na surov način, da mu je vlila v usta hudičevega olja ter mu vdrla prsi.

(Kmetijski pouk) priredi v Novem mestu tudi letos „Kmetijska podružnica“ vsako nedeljo dopoldan v svoji bralnici. Poučuje se o trtoreji, kletarstvu, sadjereji, živinoreji in pridelovanju krme. Taki pouki so velike važnosti, kar se pri Dolenjcih vidno kaže na polju in vinogradu.

(Letina v krškem okraju) je bila letos precej dobra. Lahko rečemo: „Ljudje so bili zadovoljni“. Pšenica je lepo in bogato dozorela, a tudi rž, ječmen in oves so napravili kmetu veselje. Manj je pa letos krompirja. Nekaj ga je segnjilo radi velike mokrote. Koruze že veliko let ni bilo toliko. Od sočivja raste v krškem okraju največ fižol, katerega so ljudje v precejšni meri shranili. Repo bi bila kmalu letošnja suša zamorila, a poznejši dež jo je okrepil in vidi se, da je ne bode veliko premalo. Žetev ajde je bila srednja, temu je bila tudi velika suša kriva. Z zeljem in enako zelenjavo smo zadovoljni. Detelja in mrva sta zadovoljila ljudstvo v vsakem oziru. Šadje je različno dozorelo. Jabelk je prav veliko, hruške se dobe le tu in tam, najmanj je bilo pa češpelj. Vzrok temu je najbrže pomladanska rosa. Trgatev je tudi srednje dobra. Stare trte se niso posebno obnesle, a veliko grozdja je dozorelo na novih ameriških trtah. Občina Krško in Kostanjevica sta s trgatvijo prav zadovoljni. Zato bode tu, kakor upamo, vino cenejše. Tudi okrog Radeč in Mokronoga je dala ameriška trta obilo grozdja. Splošno so ljudje z letošnjo letino zadovoljni in vesele se, da se jim je izpremenilo na bolje.

(V Predgradom pri Kočevju) ustanovilo se je tamburaško društvo „Zarja“, ki ima dosedaj 12 izvršujočih in 18 podpornih udov. Društvo dobro napreduje pod vodstvom g. Rudolfa Mikuliča.

(Vzgojišče za deklice.) V Velikovicu so ustanovile č. šolske sestre na ondolni „Narodni šoli“ vzgojišče za deklice. Razven školskega pouka vadijo se deklice še posebno v ročnih delih. Plačati je le 8 gld. na mesec za celo oskrbovanje. To je zavod za slovenske deklice, ne pa nemški „instituti“.

(V Celovcu) napravijo amaterski fotografije koncem t. m. razstavo slik.

(Principijelno važno vprašanje je rešeno.) Tržaški magistrat je bil svoj čas prepovedal na tržaškem pokopališču slovenske napise na spomenikih. Upravno sodišče je te dni odbilo pritožbo magistratovo, kot neosnovano. Slovenski napisi so torej na spomenikih omenjenega pokopališča postavno dovoljeni in tržaški magistrat za en — nos bogatejši.

(K tržaškim demonstracijam) piše nek graški list, da je zakrivilo največ redarstvo, ker je pozabilo prepovedati koncerte in cirkus. Pravi provzročitelji pa so bili člani „Avstrijsko patrijotične zveze“ Italijanov. Ti so se zbrali na ulici, jeden je zaklical italijanski: „Slišim, da je naša cesarica umorjena“. Nato se oglasi drugi: „Kdo je to storil?“ Tretji: „Nek Italijan!“ Vsi: „Smrt Italijanom“. Očevidec povdarja posebej v listu, da so bili oni Italijani, ki so to klicali. Tako je bil storjen pričetek, a nadaljne izgrede so prevzeli nenaprošeni pouličnjaki, katerih v nobenem mestu ne manjka. Hudo pri tem je le, da so demonstracije pričeli in nadaljevali le Italijani, a pozapri in deloma strogo obsodili pa so toliko slovenskih žrtev. Sicer pa je tudi grof Thun povedal nedavno v zbornici na interpelacijo Italijanov, da so zakrivilo v Trstu brez-

taktni Italijani sami, da se je demonstrovalo zoper nje; pristavil pa je vendar, da se bo vsakega izrednika najstrožje kaznovalo, ker je Avstrija dolžna že vsled svoje italijanske zaveznice, da čuva nad njenimi podaniki. Ko bi tudi Italija občutila enako dolžnost čuvati podrejene Slovence, ne oporekali bi preveliki skrbi avstrijske vlade.

(† Andrej Marušič.) V Gorici je umrl dne 16. t. m. nenadoma č. g. Andrej Marušič, vpo-kojeni gimnazijski profesor, monsignor in častni kanonik. Bil je zelo izobražen mož, pri tem pa vendar priprost in povsod priljubljen. Baš sedaj je popisoval v goriškem listu svoje življenje in dogodke pod naslovom „Moja doba in podoba“. Njegova pisava je bila poljudna, vendar strogo slovniško čista. Lahka mu zemljica!

(Glavni shod stranke prava.) Dne 12. t. m. zborovala je na Sušaku stranka hrvatskih rodoljubov, ki se potegujejo za združenje slovensko-hrvatskega naroda na temelju hrvatskega državnega prava. Tudi na tem shodu je bila taka združitev glavna točka govorov. Vdeležba je bila velikanska, a letošnji shod je temvečjega pomena, ker so se ga udeležili tudi odlični slovenski narodnjaki iz Ljubljane in drugod.

(Iz Prage) Slovenska dijaška kolonija v zlati Pragi narašča letos od dne do dne. Bila je sicer že v prejšnjih letih močna, včasih več, včasih manj. Združeni z drugimi Jugoslovani izdaje naše dijaštvo dober, času primeren, narodno gospodarstveni in politični list „Nova doba“, pri katerem sodeluje v prvi vrsti tudi naš odlični rojak g. dr. Žmavec, doma od Kapele pri Brežicah, čegar nastojanje zasluži vso podporo. — Letos je v Pragi na raznih fakultetah nemškega vseučilišča do 20 dijakov iz slovenskih pokrajin. Vpisati se na češko vseučilišče žalibog ne morejo, ker so se do zdaj le nemško šolali; a vsi so prišli semkaj le iz simpatije do Čehov in češko-slovanske Prage, kjer jim tudi ceno življenja jako ugaja.

Druge avstrijske novice.

(Državni zbor.) Odkar se je vrnil pogodbeni odsek iz Budapešte, ne da bi bil kaj dosegel, tudi v državni zbornici ni pravega življenja, nego se sredotoči glavno zanimanje za pogodbene pogovore. Ves teden so bile na dnevnem redu nujne predloge, tu pa tam se je interpelovalo kacega ministra. Nekdanja obštrukcijska stranka je popolnoma poparjena in neobčutna, tako, da ji je Čeh dr. Stranek lahko bral hude levite ter očrtal neusmiljeno vse nemške grehe, ne da bi mu kaj oporekali. „Prisego iz Heba“ so prelomili, ne upajo si nasprotovati vladi, dasi še niso dosegli odprave jezikovnih naredb — kar tudi nikoli ne dosežejo. Schönerer se spominja blaženih časov na ta način, da stavi predsedniku nedolžna vprašanja; tako je vprašal nedavno, dali je pripravljen predsednik Fuchs sporočiti grofu Thunu njegovo željo, naj se jezikovne navedbe odpravijo. Predsednik je obljubil med občnim smehom, da bo to drage volje storil. Čez par dni je zopet resno vprašal, jeli predsedniku znano, da misli vlada v kratkem odpraviti jezikovne navedbe. Predsednik Fuchs mu je odgovoril, da ni njemu nič o tem znanega.

(Nova kategorija nižjih uradnikov.) Država ima sedaj nekaj vrst uslužbencev, katere noče prištevati uradnikom, a v vrsto slug jih pa tudi ni djeti, ker se zahteva od njih v teoriji in praksi skoraj ravno tisto kakor od uradnikov. Takšni so poštni in brzojavni odpravitelji, poštni konduktarji i. dr. Poiožaj teh vrst uslužbencev je jako klavarn. Dasi opravljajo večinoma isti posel kakor uradniki, nimajo upanja ne na pokojnino, ne na povišanje plače in stališča. Za te kategorije se je potegnil nedavno poslanec Lorber ter zahteval, da se jih uvrsti med stalne nižje uradnike s primerno plačo in pokojnino.

(Čehi na Dunaju) Dunaj ima nad 200.000 Čehov, ki so si pa tudi tam, dalje od domovine svesti svoje slovanske veljave. Vzdržujejo si lastne šole, snujejo si razne zavode in društva. Vseh čeških društev je na Dunaju nad 100, samih sokolskih društev je sedem. Pretečeno nedeljo pa so slovesno otvorili prvi češki „Narodni dom“ na Dunaju. Prisostovala so vsa dunajska slovanska društva v društvenih opravah.

„Narodni dom“, ki je stal 90.000 gld. je bil ves v slovanskih zastavah, vendar ni priletelo nanj, ne na goste nobeno — gnjilo jajce, kakor se pripeti to nam Slovincem pri enaki priliki na domačih tleh.

(Mažarsko pradamovino) še vedno išče grof Zichy po Aziji. Mažari, ki so prišli iz Azije kot divji mongolski rod, hočejo biti na jasnem, so jim li najbližji sorodniki Turki ali Kitajci. Grof Zichy je prišel pri tem iskanju baš sedaj v Kino, kjer so ga spoštljivo sprejeli.

(Pospešitelj Ogrske — v kvar Avstriji) je poladmiral in poveljnik avstrijske mornarice Spaun, ki je izdal ukaz poveljstvu monarice v Pulju, da je vse potrebščine za mornarico naročati pretežno iz Ogrske. Za to nečuvano postopanje interpelovalo se je že te dni vojno ministerstvo. Za visoko nagodbo pa še naj avstrijska vojna podpira mažarske Žide.

(Srečna Bosna!) Angleški dnevnik „Times“ razpravlja o blagostanju (!) v Bosni in Hercegovini, odkar urejuje ondolne zadeve Kallay v imenu Avstrije ter pravi: „Nič ne preseneti potnika po Bosni in Hercegovini toliko, kakor uredba, da je državna sila takorekoč povsod pričujoča. On spi v državnem hotelu, svoje mleko in maslo dobi od državnega gospodarskega zavoda, njegovo vino je iz državnega vinograda, njegovo sobo kurijo s premogom iz državnih rudnikov. To je zelo zanimivo za ves svet ter kaj prijetno za potovalca.“ Mi že verjamemo, drugo vprašanje pa je, ali je to tudi „zanimivo“ in „prijetno“ za domače prebivalstvo, ki ne pride na ta način nikoli do samostojne industrije in kaj vredne trgovine. Ako se tujcem res tako dapade le ono, kar je „državno“, ni jim treba hoditi v Bosno, ostanejo naj na Dunaju ali še bliže.

Ogled po širnem svetu.

(Cesarice morilec Luccheni) pride pred obsodbo dne 3. novembra ob 9. uri dopoldne. Dasi sam odklanja vsakega zagovornika, vendar se mu mora tak priskrbeti po zakonu, vsled česar je že sodnija odločila nekega italijanskega odvetnika, ki bo prevzel ta nehvaležen posel.

(Nemška cesarska dvojica) dospela je v Carigrad, kjer ju je sultan veličastno sprejel ter več dni pogostil. Tako se še ni pozdravljalo nobenega evropskega vladarja v Carigradu; sultan že ve zakaj. Kovati je dal posebne svetinje iz zlata za cesarsko dvojico, srebrne za spremstvo. — Med potom so prijeli dva anarhista, ki sta potovala v Palestino, a sta imela seboj dve bombi, baje nemškemu cesarju namenjeni.

(„Barbarska Rusija“.) V Moskvi živi 20.000 Nemcev, katerim je ustanovila Rusija dve srednji šoli, v Petrogradu je 30.000 Nemcev, ki imajo tri srednje šole. Tako postopa „barbarska Rusija“ s tujci, ki jo v zahvalo blatijo po svetu. Kako drugače pa je v naši „civilizirani“ in „slobodni“ Avstriji, kjer 200.000 Čehov na Dunaju — tedaj domačih državljanov — nima niti jedne šole, ako bi si take sami ne vzdrževali, kjer toliko tisoč Slovencev v Trstu in v Gorici ne dobi niti jednega razreda ljudske šole. A ti Slovenci so tukaj domačini, na svojih rodni tleh.

(V Parizu) so baje zalodili veliko vojaško zaroto, ki je nameravala izvesti državni preobrat, da ji niso prišli pravočasno na sled. Zarote dolžijo najvišje vojaške dostojanstvenike in jezuvite. Cela vest pa je bila — kakor trdi večina listov — le izmišljena komedija v prid Dreyfussu in Židom.

(Kretó) so zapustili zadnji turški vojaki. To se je zgodilo na odločen pritisk evropskih vlad. S tem je rešen ta otok za vedno turškega jarma, kateri ga je tlačil 230 let, t. j. od l. 1668. Za prvi čas se imenuje gubernar, najbrž grški princ Jurij, ki bo začetkoma navidezno zavisen od sultana, prej ali slej pa se priklopi otok Grčiji, ter bo tako ustrezno želji prebivalstva.

Dopisi.

Iz Jarenine. „Kat. slov. politično in gospodarsko društvo s sedežem v Jarenini“ je z lepim uspehom pričelo dne 9. t. m. svoje delovanje. Ustanovni zbor se je prav dobro obnesel. Prvi govornik g. dr. R. Pipuš iz Maribora je v svojem navdušenem govoru jasno dokazal velike

potrebe političnega in gospodarskega društva za obmejne Slovence. Drugi govornik, poslanec g. F. Robič pa nam je v kratki sliki opisal svoje delovanje v Gradci in na Dunaji. Ko je zapisnikar društva razložil pravila, je takoj pristopilo 70 udov. To je lep začetek. Potem je bil voljen naslednji odbor: Predsednik: A. Fišer, vpok. župnik v Jarenini; podpredsednik: Fr. Thaler, velepos. pri Št. Ilju; tajnik: Fr. Sal. Gomilšek, kaplan v Jarenini; blagajnik: Jak. Rošker, veleposestnik v Jarenini in odborniki: Ign. Zupančič, velep. in župan v Jarenini, Jože Polančič, velep. v Vukovskem dolu, Leop. Zupančič, velep. na Jelenčah, Ivan Kapler, župnik pri Sv. Jakobu, Fr. Platajs, velep. pri Sv. Jakobu in Fr. Cimperc, pos. pri Št. Ilju, namestniki pa: Jager Jože, pos. na Poličkem vrhu, Fr. Jančič, pos. sin v Gačniku, Ant. Hauc, župan v Ceršaku in Al. Reisman, pos. pri Sv. Jakobu.

Zborovalci so soglasno odobrili 6 resolucij, prvo kot zaupnico poslancu, potem za slovensko vseučilišče v Ljubljani, za nadsodišče ravnotam, potem gledé nastavljanja slovenščine zmožnih uradnikov po Slovenskem, gledé hitreje regulacije Pesnice in zadnja je bila poziv na kranjske Slovence, naj puste vražji prepir in naj bodo edini vsaj v sedanjem velevažnem političnem položaju, da se kaj doseže tudi za Slovence ob mejah, ki so sicer skoraj gotovo izročeni narodni smrti.

Mogočen branik je postavljen na severni meji slovenski. Daj Bog, da bi bil trd in vedno močnejši, da bi ohranil, kar še je naše, da bi rešil, kar se še rešiti da, sicer pa, da bi junaški branil svoje varovance in odločno pobijal narodne izdajalce in požrešne, narodu slovenskemu skrajno sovražne tuje naselnike! Zato pa: žive! prvo politično in gospodarsko društvo v mariborskem okraju, živeli nasledniki!

Gradec, 16. vinotoka. (Slavnostno zborovanje „Triglava“. Imenovanje Ivana Hribarja, župana ljubljanskega, častnim članom. Pokret društvenega življenja). Preteklo soboto zvečer zbrali so se „Triglavani“ v novih, ličnih društvenih prostorih k prvemu občnemu zboru. Predsednik, med. Pikel je iskreno pozdravil vse navzoče, se s posebno toplimi besedami obračal do novovstopivših članov, v nemaje jih na vztrajno delovanje v prospeh in procvit „Triglava“, ter pokladal društvnikom, mlajšim in starejšim na srce, naj se vzdramijo iz sedanjega mlačnosti, primemo resnega dela, vstanove različne strokovne klube, kakoršni obstajajo v dunajski „Sloveniji“ že dlje časa, ter tako pomorejo društvu k pravemu ugledu. Po prečitnem in odobrenem zapisniku zadnjega občnega zbora „Triglava“ in onem bratskega društva „Slovenije“, prišla je na vrsto glavna točka slavnostnega zborovanja — imenovanje ljubljanskega župana Ivana Hribarja častnim članom „Triglava“. Z vneto in vznemirjeno besedo je A. Koštial očrtal požrtvovalno in zaslužno delovanje gosp. Ivana Hribarja na vseh političnih poljih. Omenjal je, kako je on kot deželni poslanec vsikdar navdušen in neustrašen zastopal interese svojih volilcev in vseobčnega slovenskega naroda, in to zlasti na gospodarskem polju. Ob času groznega elementarnega dogodka je bil Hribar v Ljubljani jedini mož, ki v občni zmedi ni izgubil glave, tolažil zbegane meščane, dajal jim potrebnih nasvetov in se pozneje toliko trudil na vplivnih mestih, da je država krepko posegla pod pazduho nesrečni slovenski metropoli z izdatno denarno podporo. Trajno ostane zvezano Hribarjevo ime s prekornim in prepotrebim ljubljanskim vodovodom in mestno hranilnico, ki sta njegovi ideji, njegovo delo. Mnogo se je on trudil za ustanovitev višje dekliške šole, jednega najpotrebnejših slovenskih zavodov, zavoda, eminentno važnega za vzgojo narodnega ženstva. Sploh, kjer je bilo treba treznega, premišljenega, delavnega moža, povsodi nahajamo Hribarja. Velike so pa tudi usluge, katere je storil slovenskemu dijaštvu. On ni mož, ki bi preziral mladino in jo smatral vredno morebiti le pomilovalnega pogleda, češ, kaj boste vi, ki niste še nič, kakor dela — odkritosrčno rečeno — pretežna večina naše starejše inteligence. Pri srcu mu je naša akademična mladež, vedno ji je pripravljen pomagati z besedo, s svetom in v

dejanji; in največje veselje mu je, kadar mu pripuščajo obilni posli, pomuditi se v sredi visokošolcev in se z njimi prav prijateljski razgovarjati. Pobrigal se je Hribar zlasti za neugodno gmotno stanje naših akademikov in v družbi z rodoljubnim mecenom slovenskim Gorupom ustanovil društvo „Radogoj“, ki naj gre na roko marljivim in revnim našim visokošolcem v denarnih stiskah. In vsem je še dobro v spominu, koliko se je Hribar trudil in mučil, koliko žrtvoval, da se je v letošnjih počitkih obnesel visokošolski shod tako vro. Vsak trezen in nepristranski Slovenec, tako je dejal govornik koncem svojega govora, mora priznati, da je Hribar eden najdelavnejših delavcev na narodnem prosvetnem polju slovenskem, eden najpožrtvovalnejših rodoljubov. Slovenski akademiki pa imajo v njem najvernejšega prijatelja, ljubeznivega zaščitnika, veledušnega podpornika. Zato je sveta dolžnost, da društveni odbor prav toplo priporoča slavnemu zboru, da izvoli „Triglav“ Hribarja svojim častnim članom, in tako pripozna velikanske, resnične njegove zasluge za Slovence sploh, posebej še za slovenske dijake in visokošolce. Na to je bil g. Hribar jednoglasno z velikim navdušenjem imenovan častnim članom „Triglava“. S tem imenovanjem so se graški akademiki v svojem imenu in v imenu vseh nepristranskih Slovencev — mislim da mi tu pač nihče ne bo oporekal — oddolžili vrlemu ljubljanskemu županu, katerega naj Bog živi še leta in leta v procvit slovenske metropole, in sploh v prospeh in razcvitje prvega narodnega slovenskega kulturnega dela.

Velevažni in zanimivi bili so ta večer pomenki pri slučajnostih. Razgovarjalo se je o različnih strokovnih klubih, ki naj se osnujejo po vzgledu čeških in tudi dunajskih slovenskih visokošolcev. Baš s temi klubi položi naj se temelj novemu, živahnemu, društvu gibanju; ovreže naj se ono očitje, da naši akademiki žive v brezdelju in mlačnosti; po tih klubih naj se navajajo akademiki k znanstvenemu delovanju, strokovni naobrazbi in sploh k pravemu mišljenju, da se jim ne bo potem bacivalo, da se njih zanimanje osredotočuje le okolo čaše in igre, da žive tje v jeden dan in da sploh nič ne mislijo. Povdarjalo se je, naj se preide od resolucij in naklepov letošnjega visokošolskega sestanka k delu in v ta namen naj se takoj ta večer oglašijo člani in konstituirajo odseki, ki vzamejo stvar potem v pretres in osnujejo klube. Nato so se takoj prijavili odseki za leposlovni, medicinsko-naravoslovni, juridični in glasbeni klub. Iskrena naša želja je, da skoro stopijo ti klubi v življenje, da v vsacega vstopi kolikor možno število članov in se potem začne tiho, a vstrajno in temeljito proučevanje različnih strok, da se krepko oborožijo društvniki vsak v svoji stroki in da se tako počasi gladi pot in pripravljajo tla za raznotere znanstvene liste v slovenskem jeziku; za liste, kjer se bodo duševno družili in delovali možje jednega stanu, in rajše posvečevali proste svoje ure temeljitemu znanstvenemu delu, nego pa nizkotnemu, podlemu strankarstvu, nepotrebnim preprirom in zlobnim osebnim spletkam, ki tako kruto glojejo na telesu naše inteligencije, ubijajo in more duh ter sploh onemogočujejo vse resnične vzvišene in požrtvovalne narodne napore.

Po oficijelnem delu razvila se je priprosta, pristrana zabava, pri kateri so navzočim ob glasovih domače pesmi, prijateljskih razgovorih in šalah le prehitro potekle večerne ure.

Narodno-gospodarske novice.

O knjigovodstvu slovenskih posojilnic z ozirom na kolekovanje knjig.

(Popravek in dodatek h knjigi: Navod o snovanju in poslovanju slovenskih posojilnic. (Spisal Ivan Lapajne).

Kakor je red duša vsem opravkom, tako je pravilno knjigovodstvo duša sleherni trgovini, osobito pa duša denarnim zavodom. Naše posojilnice so dobile v marsičem veliko poduka, toda o knjigovodstvu pa še veliko premalo. Vrh tega se pa še pripeti, da se pošlje napačno podučilo med svet, oziroma da se nekaj trdi, kar ni čisto do pičice resnično.

Katere knjige, knjižice, zapisnike je posojilnicam voditi, o tem sem pisal v svojem navodilu na strani 64 do 72.

Teh knjig pa onde nisem razvrstil na glavne in pomožne, na kolekovane in nekolekovane knjige. Po mojem nemerodajnem mnenju naj bi se tiste knjige imenovalle glavne knjige, v katerih imajo stranke svoje denarne svote (hranilne vloge, vplačane in izplačane; posojila, dana in vrnjena; deleže, plačane iz vzdignjene) zabeležene.

Potem takem bi posojilnice imele troje glavnih knjig: 1. konto hranilnih vlog, 2. konto posojil, 3. konto deležev.

Vprašanje je zdaj, ali je treba od teh treh glavnih knjig katero kolekovati in kako. Kolekuje se edino le konto za hranilne vloge, ker so v tej knjigi tudi neudje zabeleženi, in sicer se kolekuje pola (štiri listi po 43/4 cm visoki in 29 cm široki s ploskvino mero 5040 cm²) po 25 kr.

Ostali glavni knjigi sta prosti kolka po § 2 zak. 1873, ker so v njih le imena udov.

Vse druge knjige, katere ima posojilnica, smemo imenovati pomožne knjige, če tudi so zelo važne in neobhodno potrebne. Te pomožne knjige so: blagajniški dnevnik, ki je sicer v mnogem obziru najvažnejša knjiga, 2) skontro dohodkov, 3) skontro izdatkov. Vse ostale knjige in knjižice so manj važne.

Od naštetih treh pomožnih knjig smo trdili na strani 66 našega „Navodila“ da se morajo kolekovati. Teh nazorov so tudi drugi, n. pr. Drag. Hribarjeva tiskarna v Celji, katera dobiva svoje informacije od poklicane strani, od „Zveze slovenskih posojilnic“ v Celji. Blagajniški dnevnik se mora res kolekovati, toda kot pomožna knjiga le po 5 kr. pola, velika 26/40 cm², (dva lista) 29/30 cm široka, 45/44 cm visoka). Da bi se morala pa še skontro (knjiga dohodkov in izdatkov) kolekovati, o tem dvomimo. Mi ne smatramo namreč skontra niti za pravo trgovsko knjigo, marveč samo za računski pomoček. V skontro (razdelniku) ni namreč niti jednega imena kakšne stranke. Navod (nemški), ki ga je izdal štajarski deželni odbor za poslovanje štajarskih (Raiffeisenovih) posojilnic, tudi ne navaja opazke, da bi se morala ta knjiga (skontro razredelnik, razpredelnik, (Unterabtheilungsbuch) kolekovati. Resnici na ljubo moramo pa tudi povedati, da oni „Navod“ vendar ne reče naravnost, da bi bila koleka oproščena, kakor to pri vseh drugih knjigah, knjižnicah, zapisnikih in tiskovinah sicer naravnost pove.

Za natančno knjigovodstvo navaja namreč to nemško vodilo kaci 20 formularov, pa samo od dveh („glavna knjiga hranilničarjev“ in „blagajniški dnevnik“) navaja, da se morajo kolekovati.

Od dveh pove naravnost, da so koleka oproščene (n. pr. konto deležev, konto posojil, knjižice za stranke (hranilne in posojilne knjižice), zapisnik udov itd), o razdelnikih za dohodke in izdatke pa molči, kakor še o nekaterih manj važnih.

Gledé knjigovodstva smo prišli torej vsled študij in prakse do sledečih sklepov. Sedanje knjigovodstvo, priporočeno osobito po „Zvezi slovenskih posojilnic“, je dobro, da si so n. pr. najnovejše tiskovine za hranilne vloge gleda rubrik nekoliko pomanjkljive, ker ne razločujejo „med letom izplačanih“, in „koncem leta pripisanih“ obresti. Obdržijo naj se osobito blagajniški dnevnik (obrazec A) in oba razdelnika (skontro), t. j. knjiga za stroške E in knjiga za dohodke F, toda od vseh treh imenovanih pomožnih knjig naj se kolekuje samo prvo knjigo, t. j. blagajniški dnevnik s kolkom po 5 kr.

Ako bi pa davčne gosposke terjale, da se morata tudi razdelnika kolekovati, svetovati je, da se blagajniški dnevnik tako uredi, da bode imel tudi vse rubrike razdelnikov. S tem bi pa odpadlo sicer jako koristno prepisovanje iz blagajniškega dnevnika v razdelnike. Nekateri strokovnjaki imajo itak že blagajniški dnevnik tako urejen, kakor sta oba razdelnika. Tudi se je nam od posojilnice, ki ima jako izkušenega knjigovodjo, to svetovalo, da bi si posojilnice omislile drugačne dnevnike. S tem se strinjamo sicer, a povdarjati moramo, da je prvi pogoj, da

pridejo brez izjeme vsi dohodki in vsi izdatki najprvo v dnevnik, naj ima že rubrike za vse različne dohodke in izdatke ali ne, naj se pišejo še poleg dnevnika tudi razdelniki ali ne. Nikakor ne odobrujemo, da bi se nekateri izdatki, n. pr. upravni (pisarniški) stroški ali naloženi denarji ne pisali v dnevnik.

V dnevniku (žurnalu, Tagescassebueh) morajo biti vsi dohodki in vsi izdatki z imenom osebe, zavoda, z eno besedo z imenom stranke, od katere se je denar dobil, ali kateri se je denar dal. Da pa mora vsaka taka vplačana ali izplačana svota biti zabeležena vsaj še v eni knjigi, katero posojilnica hrani, to se razume samo po sebi. Najbolje pa še je, da ima vsako svoto posojilnica trikrat, stranka pa vsaj enkrat zabeleženo.

Posojilnica jo ima: 1. v dnevniku, 2. v razdelniku, 3. v eni ali drugi glavnih knjig (hranilne vloge, posojila, delež) ali v eni ali drugi pomožni knjigi (za pisarniške (upravne) stroške, za naloženi denar, za izposojeni denar).

Naloženi denarji smejo priti tudi v tisto knjigo, kjer so posojila. Izposojeni (na posodo vzeti) denarji smejo priti tudi v glavno knjigo hranilnih vlog.

Strankam naj se pa denar ne izplača, ako knjižice (hranilne, zadružne) ne prinesó. Tudi naj se denar od njih ne sprejme, ako se njih knjižice ne zabeleži.

Razne stvari.

(Banka „Slavija“) podarila je dijaškemu podpornemu društvu „Radogoj“ 150 gld. in odobru za nabiranje prispevkov za Prešernov spomenik 50 gld.

(„Špange“ odpravijo.) Zatrjuje se, da ima v kratkem iziti ces. naredba, s katero bo odpravljen sicer ne zadnji ostanek nečloveške kazni v naši vojski. Kdo ne pozna takozvanih „špang“ ali „železja“. Naši fantje bi vedeli povedati, kolikokrat so jih držali po nepotrebnem, da po krivici. Malokdo je bil tako srečen, da bi ga ne bil „feldvebel“, vsaj enkrat za šest ur uklenil in mu pokazal, kako se „bog moli“. Tej nedostojni kazni bliža se sedaj zadnja ura, ktere izvestno ne bo noben vojak oplakoval. Letos v vojake uvrščeni fantje menda ne skusijo več tega „veselja“. A odpravila bi se naj ob enem končno tudi še grša kazni „privezovanje“. Kdor misli, da te kazni ni več, se moti. To je naravnost sramota, da se koncem 19. stoletja še poslužujejo vojaške oblasti te drakonične in barske kazni.

(O delavnosti življenskega oddelka banke „Slavije“ v Pragi posnemljemo nekatera pozornosti vredna data. Od 1. januarja do 31. julija 1898 podanih je bilo banki 2384 ponudb z zavarovalnim kapitalom gld. 3.125.875 — za slučaj smrti in za doživetje. V tej dobi izplačalo se je dedičem po umrlih članih gld. 170.822.83. Izplačani kapitali in škode v obče znašajo od bankega začetka do konca 1. 1897 gld. 28.422.896.90. Rezervni fondy znašali so koncem leta 1897 gld. 9.071.004.44. V pupilarni vrednosti naloženo je bilo gld. 8.591.246.26. Izdatni rezervni fondy obujajo zaupanje občinstva, katero se kaže v tem, da ima banka koncem leta 1897 v obče zavarovanega kapitala gld. 326.385.904.62. Vsem zavarovancem življenskega oddelka, ki so vsaj pet let zavarovani, izplačuje se 10% dividenda. V jedinem upravnem letu 1897 izplačanih je bilo iz 10% dividende gld. 37.052.67, v obče pa se je za vsa minola leta izplačalo članom gld. 264.369.93 dividende, iz česar se jasno razvidi korist vzajemnega zavarovanja. Navedeni uspehi dokazujejo, da pričanja slovansko občinstvo tudi na gospodarskem polju praktično upoštevati geslo: „Svoji k svojim“ in s tem utrja zavod, kateri se zaradi svojih vrlin že sedaj lahko meri z enakimi tujimi zavodi.

(Grobove hrvatskih kraljev) našlo je historično društvo „Bibač“ blizu Solina v Dalmaciji v neki zapuščeni Marijini cerkvi. Historična verjetnost najdb zjamčena je z napisno ploščo, kojo so našli v enem grobu. Vlada pa, ki sicer vse stori in veliko žrtvuje ako se gre izkupati le kakšno nemško kost, ne stori nobenega koraka, da bi se nadalje raziskavalo ter najdeno shranilo, zakaj, tukaj se gre za donesek k slovanski zgodovini. — Kmetje dotične občine so vendar bolj kulturno navdahnjeni, kajti skle niti so brezplačno delati več dni v letu, da si zgradijo poslopje, kamor shranijo važne najdbe.

Koledar.

Petek (21.) Uršula devica. — Sobota (22.) Kordula, devica in mučenica; Saloma. — Nedelja (23.) 21. pobinkoština. Janez Kapist, spoz. — Ponedeljek (24.) Rafael, nadang. — Torek (25.) Krizant in Darija, mm. — Sreda (26.) Evarist, p. — Četrtek (27.) Sabina, d. — Prvi krajec dne 22. ob 10. uri 15 minut zjutraj.

Sejmi.

Dne 24. v Vidmu, Velenju, Šoštanju, Ribnici. Dne 25. na Bizelskem. Dne 26. v Imenu. Dne 27. oktobra v Turniščah. Dne 28. oktobra v Čmureku, Gornjemgradu, Heinštetnu, Koprivnici, Muti, Slov. Bistrici, pri Sv. Tomažu nad Vel. Nedeljo in v St. Jurju ob juž. železnici.

Loterijske številke.

Gradec 15. oktobra 1898: 62, 74, 6, 12, 19
Dunaj " " " 26, 72, 61, 17, 23

Dijaški kuhinji v Celji, darovali so v tekočem šolskem letu. g. dr. J. Hrašovec, odvet. v Celji 1 gl. 95 kr., g. L. Baš, c. kr. notar v Celji 5 gl., č. g. Jakob Cinglak, kaplan v Žalcu 2 gl., g. J. Petek, nač. žel. post. v Žalcu 1 gl., g. P. Levičnik, c. kr. nadsvet. 3 gl., g. dr. Al. Brenčič, odvet. v Celji pro 1897/98 20 gl., g. dr. Al. Brenčič, odvet. v Celji pro 1898/99 5 gl., g. M. Ropas, izdel. glasovirjev v Celji 5 gl., g. D. Hribar pro 1897/98 15 gl., č. g. Jos. Potovšek, kapl. v Celji 3 gl., Neimenovan 10 gl., g. Fr. Schuster, Braubauerschaft (Haferkamp Kolonie Str. Nr. 13.) Nemčija (2 marki) 1 gl. 18 kr., g. dr. Jos. Sernec, odvet., dež. glav. namestnik itd. v Celji 10 gl., g. Mihael Jezovšek, c. kr. notar na Vranskem 5 gl., dr. J. Hrašovec, odvet. v Celji 2 gl., g. prof. Fon v Celji 1 gl., Neimenovan 5 gl., sl. Bralno društvo v Žičah 2 gl., gospa Ana Suhač, sopr. c. kr. gimn. prof. v Celji 1 gl., sl. kegljaški klub v Žalcu po g. Gostinčarju 17 gl., g. A. Turnšek, veletržec v Nazarjih 5 gl., g. A. Goričar, c. kr. poštar v Mozirji 2 gl., g. E. Fux, c. kr. poštar na Ljubnem 1 gl., g. Fr. Slavinec, na Ponikvi 1 gl., gđč. Ernestina Razlag, učit. v Ljutomeru 1 gl., g. M. Vrečko St. Jur ob juž. žel. 50 kr., č. g. J. Kolarič, žup. na Paki 5 gl., g. L. Smole, iz Sevnice 1 gl., g. Iv. Sterle, kovač in živinozdravnik na Krškem 1 gl., g. L. Keber v Celji 1 gl., g. A. Sturm, gostil. v Ivanjci 1 gl., g. Fr. Eller, učit. na Zilji pri Beljaku 2 gl. (Dalje prih.)

Pekarija na Ponikvi

ob južni železnici
sposobna za neoženega človeka je pod ugodnimi pogoji takoj v najem oddati. Več pove
Ivan Zdolšek
posestnik in krčmar v Ponikvi ob južni železnici.

Oznani!

Tri lepa stanovanja v novem poštnem posloju II. nadstropje s 6, 5 in 4 sobami z vsem, kar k njim spada oddajo se v najem s 1. novembrom t. l. (287) 3—3
Natančnejša pojasnila pri predstojniku
c. kr. poštnega in brzojav. urada v Celju.

Učenea

poštenih starišev, s primerno šolsko izobrazbo, sprejme takoj trgovce

(297) 2—1

Anton Umek
v Brežicah.

Najnovejše stroje za pridelovanje živinske krme, kakor:

stroje za rezanje zmesi, reznice za repo in krompir, mline za drobljenje in mečkanje, za parjenje živinske piče, prenesljive štedilne kotlene peči z emajliranim ali z neemajliranim vložnim kotlom, za seno in slamo, na ročno gonjo, stoječe in vozeče, trijere-stroje izbiralnice, izdeluje in razpošilja z jamstvom izvanrednega dela, pri najizvrstnejšem in najbolj pripoznanem izdelovanju

Ph. Mayfahrt & Comp.
c. kr. izrečno priv. tovarna za kmetijske stroje, livalnica za železo in parna kovačija
Dunaj, II. Taborstrasse 76.
Odlikovana z nad 400timi zlatimi in srebrnimi svetinjami.
Ilustrovani katalogi z mnogimi priznanimi pismi brezplačno —
iščejo se zastopniki in preprodajalci.

Domača najbolje upeljana

zavarovalnica proti požaru
išče zvedenega, zmožnega
zastopnika za Žalec
in okolico pod ugodnimi pogoji
Dopisi pod „Z D.“ uredništvu tega lista

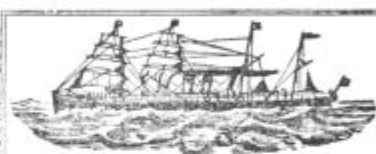
Pratika za leto 1899

na debelo in drobno dobiti je v trgovini
Dragotin Hribar-ja v Celji.

Vožnje karte in tovarni listi

(160) 42

Ameriko.

Kralj. belgijski poštni parnik
Red Star Linie iz Antverpna naravnost v Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijovana od visoke c. kr. avstrijske vlade. Pojasnila daje radovoljno
koncesijovana potovalna pisarna

E. Schmarda

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 4, (prilicje na levo).

PRISTEN

Cena zavoja 25 kr. (30 vinarjev)
vsebine 500 gramov.

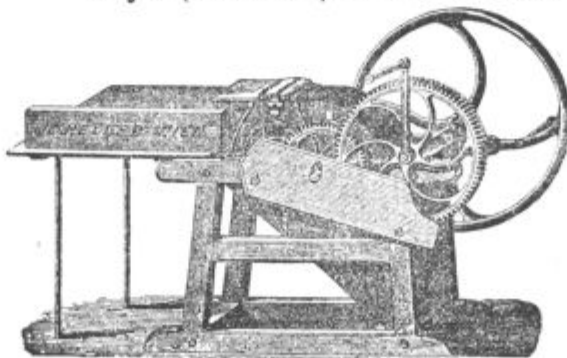

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvirne zavoje.

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

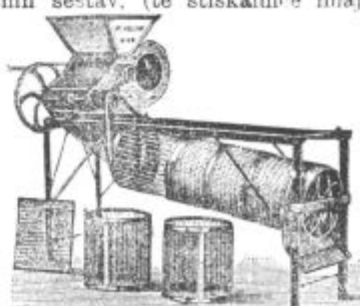
Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. Škopilnice proti peronospori, zboljšani sestav Vermorelov.

Mlatilnice, mline za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav, (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč kakor hidravlične (vodovodne) preše.

Slamoreznice jako lahko za goniti in po zelo zmernih cenah.

Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi

IG. HELLER na Dunaju II, Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo. — Pred ponarejanjem se je treba varovati.

(41) 22

pri Peter Kostiču
v Celji, Glavni trg št. 2.

Ravnokar je izšla knjiga

ELIZABETA

cesarica avstrijska umorjena v Genevi.

Knjiga ima 4 podobe, krasno podobo cesarice, napad in umor, pogreb in morilno orožje.

Krasna knjižica je mladini in odraslim v trajen spomin blage cesarice. (285) 3—3

Stane 12. kr., s pošto 14 kr.

100 knjižic 10 glđ. franko doposlanih. Gospodom trgovcem primerni rabat. — Naroča se pri

IVAN BONAČ-U V LJUBLJANI.

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, Dvorni trg št. 3

sprejema in izplačuje hranilne vloge vsak dan, obresti $4\frac{1}{2}\%$ polumesečno ali 4% od dneva vložitve do dneva vzdige.

V tekočem računu (Giro-konto) se računajo obresti od dneva vložitve do dneva vzdige za zdaj po $3\frac{1}{2}\%$.

Rentni davek plača društvo samo. Posojila in kredit v vsaki obliki, obresti so po $5\frac{1}{2}\%$ in po 5% , brez vsakih stroškov ali prispevkov.

Poštno-hranilnične položnice in pojasnila brezplačno v pisarni ali po pošti.

Člani se sprejemajo iz naših pokrajin, potrebno je le z izjavo pristopa naznaniti, koliko glavnih deležev po 100 glđ. se želi.

Uradne ure od 9.—12. dopoldne in od 3.—5. ure popoldne.

Rudolf Tabor

krojač

Celje, Gosposka ulica št. 5.

Priporoča se za izdelovanje oblek za gospode in dečke po najnovejših nošah.

Velika zaloga

vsakovrstnega modnega sukna ter izgotovljenih oblek za gospode in dečke.

Haveloki po najnižjih cenah.

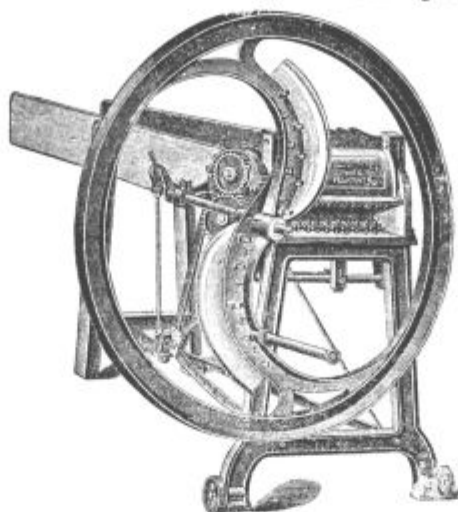
Priporoča se za mnogobrojna naročila

Rudolf Tabor

(263) krojač v Celji. 10—6

Najnovejšo in najboljšo
slamorenico

izdeluje in prodaja tvrdka:
Pehani, Lorber in dr.
tovarna za stroje in livarna
v Žalcu pri Celju.

Ceniki s podobo na zahtevanje zastoj.

Dragi bralci „Domovine“!

Svoji k svojim!

Anton P. Kolenc

trgovec v Celji

v „Narodnem domu“ in „pri kroni“.

Priporoča čast. duhovščini in slav. občinstvu svojo bogato zalogo raznovrstnega

špecerijskega blaga

po jako nizkih cenah, kakor tudi vino, na debelo in drobno. — Ob Božiču pitane kapune itd.

Kupujem vsake vrste deželnihih pridelkov, kakor: oves, pšenico, rž, ječmen, ajdo, proso, konoplje, laneno seme, belice, (Preiselbeere) maline, vsake vrste suho cvetje, perje in korenine. Ob času vsake vrste sadje tudi divji kostanj vsake množine, sploh vse deželne pridelke po najnižjih cenah. Vzamem tudi še fižol vsake vrste in vsako množino, kakor tudi jajca in kuretnino.

(293) 52—2 Z velespoštovanjem

Anton P. Kolenc

„Pri dobrem pastirju“!

Najnižje cene!

Pozor!

Točna postrežba!

Za jesensko in zimsko dobo priporoča svojo veliko zalogo modnega in konfekcijskega blaga

Jos. Hočevnar

v Celji

(290) 4—2

Graška cesta št. 19.

Zahvale.

Spoštovani gospod!

Zahvaljujem Vas, ker ste mi poslali tako izvrstno zdravilo proti kašlju in prsoboli. Porabil sem jedno steklenico trpotčevega soka, pa sta mi kašelj in prsobol skoro prenehala. Pošljite mi takoj še 3 steklenice Vašega izvrstnega trpotčevega soka ter zraven tudi 2 zavoja čaja proti kašlju. Z velespoštovanjem

Vaš hvaležni

Jakob Suppan.

V Divači, dne 19. vinotoka 1897.

Trpotčev sok (Spitzwegerich-Saft), kateri deluje tako izvrstno zoper kašelj, prsobol, hrip, težkemu dihanju pa tudi za stare bolečine, dobiva se vedno svež v lekarni k Zrinjskomu, H. Brodjočin, Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Naj vsakdo pazi na varstveno znamko, ker le oni trpotčev sok je iz moje lekarne, ki ima na steklenici sliko Nikole Šubića Zrinjskega, bana hrvatskega.

Cena steklenici trpotčevega soka z natančnim navodilom o uporabi je 75 krajcarjev.

Zraven trpotčevega soka je tudi dobro rabiti gorski čaj proti kašlju.

Cena jednemu zavoju gorskega čaja proti kašlju z natančnim navodilom je 35 kr.

Prvo kakor drugo se pošilja vsak dan po poštne povzetju. Kdor pošlje denar v naprej, naj priloži za vozni list in za zabojček 20 kr.

Lekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Cenjeni gospod lekarnar!

Pred kratkim časom sem si naročil od Vas jedno steklenico krepilnih švedskih kapljic, one so meni in mojim znancem tako dobro pomagale, da se Vam moram za to dobro zdravilo najtopleje zahvaliti. Blagovolite mi za moje znance še poslati tri steklenice po 80 kr. po poštne povzetju.

S spoštovanjem

Vid Zanič

Modruš, dne 26. maja 1898.

Prave krepilne švedske kapljice delujejo izvrstno proti vsem želodčevim boleznim, pospešujejo prebavljenje, čistijo kri, krepčajo želodec. Po teh kapljicah se izgubé vse bolezni v želodcu in črevah ter se dobi dober tek. Paziti je treba na varstveno znamko, ker le one krepilne švedske kapljice so iz moje lekarne, ki imajo na steklenici sliko Nikole Šubića Zrinjskega, bana hrvatskega.

Cena jedni steklenici krepilnih švedskih kapljic z natančnim navodilom je 80 kr. Pošilja se vsak dan po poštne povzetju. Kdor pošlje denar v naprej, naj priloži za vozni list in zabojček 20 kr.

Lekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Naročila, ki znašajo 5 glđ. in več pošiljajo se poštne prosto.

Urlo spoštovani gospod!

Moja žena je ležala tri mesece vsled trganja po udih in kostoboli. Ko pa je začela rabiti Vaše „mazilo proti kostoboli“ ustala je že po treh dneh, a danes pa, hvala Bogu, hodi. Zahvaljujoč se Vam na tem izvanrednem mazilu ostajam pokoren sluga

Bartol Lisički.

V Strmcu pri Stubici, dne 22. travna 1898.

Mazilo proti kostoboli (Fluid) je vrlo dobro zdravilo proti trganju v kosteh, revmatizmu, bolečinam v križu, proti prehlajenju, pri prepihu itd. Mazilo krepí izmučene žile, ter pomaga starim, ki trpijo na slabosti v nogah.

Vsaka steklenica mora biti prevedena z varstveno znamko, t. j. s sliko Nikole Šubića Zrinjskega, bana hrvatskega, ker samo ono mazilo je iz moje lekarne, koje nosi to varstveno znamko na steklenici. Cena jedni steklenici mazila proti kostoboli z natančnim navodilom je 75 kr. Razpošilja se vsak dan po poštne povzetju.

Kdor pošlje denar v naprej, naj priloži za vozni list in zabojček 20 kr.

Lekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg št. 20.